

Stanovisko hlavného kontrolóra mesta Ilava

k návrhu rozpočtu na roky 2010 až 2012

Obdobne ako v minulých rokoch, aj v tomto roku bola príprava rozpočtu mesta pre rok 2010 poznamenaná snahou o uzavretie a odsúhlasenie jednotlivých rozpočtových kapitol nového plánovacieho obdobia už v tomto, o niekoľko dní sa končiacom hospodárskom roku 2009. Predovšetkým z dôvodu stanovenia jasných cieľov, priorít a výhľadov čo všetko musí mesto v najbližšom plánovacom období akceptovať, čo všetko si bude môcť a nemôcť dovoliť.

Samotná filozofia prípravy mestského rozpočtu na rok 2010, ako východiskového rozpočtu pre rozpočty nasledujúcich rokov 2011 a 2012, vychádzala z osvedčenej filozofie celoročných ekonomických analýz a očakávaní hospodárskych výsledkov práve končiaceho hospodárskeho obdobia, teda kalendárneho roka 2009. Navyše pri zostavovaní nového rozpočtu bolo nevyhnutné zohľadniť všetky špecifiká súvisiace s práve prebiehajúcou hospodárskou krízou vo svete ako i následných dopadoch s ňou bezprostredne súvisiacich.

Po zvážení všetkých nevyhnutných výdavkov a konečnom zedefinovaní reálnych a očakávaných finančných príjmov mesta pre rok 2010 – plne rešpektujúc zákon 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, Opatrenie MF SR z 23.4.2008, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR z 8.12.2004 č. MF/010175/2004-42, ktorým sa stanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení opatrenia z 28.marca 2006 č. MF/008978/2006-421, Dodatok č. 5 Metodického usmernenia MF SR k č. MF/010175/2004-42 zo dňa 8.12.2004 a vysvetlivky k ekonomickej klasifikácii rozpočtovej klasifikácie, ako i Príručku na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012, uverejnenú vo Finančnom spravodajcovi č. 4/2009 – bol pôvodný, výrazne schodkový návrh rozpočtu doladený a dotiahnutý do jeho súčasnej podoby. Hlavná pozornosť bola upriamená predovšetkým k empirickým odhadom a odborným očakávaniam finančných vstupov vyplývajúcich z prípravy štátneho rozpočtu pre plánovacie obdobie hospodárskeho roku 2010.

Rovnaká, ako po uplynulých rokoch, bola príprava návrhu rozpočtu v tom, že plne rešpektovala povinnosť ustanovenú znením §9 o viacročnom rozpočte a prechodné ustanovenie § 21 ods. 3 zákona 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, podľa ktorej sa viacročný rozpočet obce alebo vyššieho územného celku na nasledujúce rozpočtové roky zostavuje od roku 2006. Osobitne treba aj tohto roku zdôrazniť, že v zmysle §9 ods. 3 vyššie spomínaného zákona nie sú príjmy a výdavky rozpočtov na roky 2011 a 2012 záväzné a majú iba informatívny charakter predbežne mapujúci zámery mesta v jeho najbližšej budúcnosti. Či už v oblasti rozvoja územia a potrieb obyvateľstva, alebo všetkých jeho sprievodných programov.

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách je návrh nového plánovacieho dokumentu mesta členený na rozpočet kapitálový a rozpočet bežný.

Čo sa týka kapitálového rozpočtu, ten je v návrhu zedefinovaný príjmami vo výške 763 400,- € a nevyhnutnými plánovanými výdavkami vo výške 962 000,- €. Je teda schodkový s prepadom -196 600,- € a jeho vykrytie je plánované z prebytku bežného rozpočtu. Napriek skutočnosti, že tradičné príjmy pochádzajúce v oblasti kapitálov z predaja majetku sa v uplynulých plánovacích obdobiach prakticky úplne vyčerpali, nevytratil sa zdroj z predaja majetku ani z návrhu príjmov kapitálového rozpočtu na rok 2010, aj keď tvoria iba minoritnú časť príjmov. Sú zedefinované finančnou čiastkou 23 400,- € odvíjajúcou sa od predaja bytov a budov, pričom zvyšnú, majoritnú časť kapitálových príjmov predstavujú prostriedky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja vo výške 740 000,- €, určené účelovo na rekonštrukciu parku a komunikácii centrálnej mestskej zóny.

Pri plánovaní kapitálových výdavkov sa popri finančnej čiastke 40 000,- € súvisiacej s obstaraním kapitálových aktív určených na dobudovanie centrálnej mestskej zóny (740 000,- €), uvažovalo ešte s výdavkami spojenými s rekonštrukciou KD v Ilavke a rekonštrukciou kotelne v DK v Ilave v celkovej výške 166 000,- €, aj keď účel rekonštrukcie kotelne DK v Ilave ešte nebol MZ v Ilave odsúhlasený a s výdavkami týkajúcimi sa nákupu pozemkov, rekonštrukciou časti priestorov MsÚ 81/18, nákupom elektrocentrál pre DHZ v Ilave a vyhotovením projektovej dokumentácie v celkovej výške 16 000,- €.

Bežný rozpočet je charakterizovaný príjmami 3 020 103 € a výdavkami v celkovej výške 2 955 131,- €, z ktorých výška výdavkov pre rozpočtové organizácie mesta je 1 028 267,- €, výška ostatných bežných výdavkov mesta je 1 926 864,- €. Bežný rozpočet je prebytkový, s finančným prebytkom 64 972,- €. Bežné príjmy sa odvíjajú zo štyroch základných zdrojov a to zo štátneho rozpočtu v celkovej výške 640 749,- €, z vlastných príjmov mesta vo výške 2 313 896,- € z vybraných mimorozpočtových prostriedkov a ostatných

nerozpočtovaných príjmov vo výške 6 700,- € a z prostriedkov EÚ vo výške 58 858,- €.

Čo sa týka výdavkovej časti návrhu bežného rozpočtu, zaujímavý je pohľad najmä na štruktúru členenia výdavkov z hľadiska nákladovosti jednotlivých ekonomických kategórií a im podliehajúcich položiek. Najväčšiu časť bežných výdavkov podľa objemu financií predstavuje kategória miezd (ekonomická kategória 611), ktorá by v roku 2010 mala tvoriť finančný balík vo výške 643 659,- €, čo predstavuje 21,8% všetkých bežných výdavkov. Ďalšími dvomi ekonomickými kategóriami, ktoré v návrhu bežných výdavkov na rok 2010 viažu najrozsiahlejšie finančné objemy sú výdavky na prenesený výkon štátnej správy pre ZŠ a výdavky na originálne kompetencie pre RO - ZUŠ, CVČ, ŠKD, ŠJ MŠ (bez MŠ), ktoré spoločne predstavujú objemový podiel 34,8% a finančnú čiastku 1 028 267,- € (individuálne 19,6% a 579 944,- € resp. 15,2% a 448 323,- €). Štvrtou najnákladovejšou skupinou sú služby (637) – všeobecné a špeciálne, zahrňujúce školenia, kurzy, semináre, konkurzy a súťaže, propagáciu a reklamu, stravovanie, odmeny poslancom a pod., ktoré predstavujú z celkového balíka bežných výdavkov na rok 2010 11,4% a finančnú čiastku 336 819,- €. Za týmito ekonomickými kategóriami potom nasledujú kategórie - transfer TSM (641) s 233 500,- € a 7,9%, odvody (620) s 225 072,- € a 7,6%, výdavky na energie (632) s 192 491,- € a 6,5%, výdavky na materiál (633) so 103 886,- € a 3,5%, transfery neziskovým organizáciám vrátane odchodného a odstúpného (642) so 63 833,- € a 2,2%, rutinná údržba budov, strojov a techniky (635) s 59 073,- € a 2% a splácanie úrokov s 39 300,- € a 1,3%. Menej ako 1 percento bežných výdavkov budú v budúcom roku 2010 tvoriť ekonomické kategórie – dopravné, PHH, servis automobilov a poisťky (634) s 20 100,- €, nájom budov pozemkov a strojov (636) s 5 200,- € a výdavky na cestovné (631) s 3 881,- €.

Okrem kapitálového a bežného rozpočtu, súčasťou rozpočtu mesta sú aj **finančné operácie**, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov mesta a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie a pôžičky, či návratné finančné výpomoci poskytnuté z rozpočtu obce. **Príjmy finančných operácií** pre rok 2010 tvoria finančnú čiastku **263 198,- €** (časť príjmov FO vo výške 97 198,- € bude realizovaná z rezervného fondu, časť vo výške 166 000,- € z bankového úveru), **výdavky finančných operácií 129 570,- €** (čiastka bude celá použitá na transakciu verného dlhu), takže prebytok z finančných operácií vo výške 133 628,- € bude taktiež použitý na vykrytie schodku kapitálových výdavkov.

Odhladnuc od precízneho spracovania celého predkladaného dokumentu, jeho matematickej dokonalosti a upokojujúcej vyrovnanosti navrhovaných finančných príjmov a výdavkov, musím ako človek zodpovedný za objektívne posúdenie správnosti celej jeho koncepcie z pohľadu štruktúrného členenia a funkčnej opodstatnenosti rozpočtu ozrejmiť niekoľko faktov, ktoré s realitou predkladaného dokumentu veľmi úzko súvisia a ktoré zvädzajú k podozreniu, že rozpočet má ešte značné rezervy a zniesol by oveľa vyššie zaťaženie v oblasti výdavkov, než akého sa mu v navrhovanej skutočnosti roku 2010 dostalo. Chcel by som upozorniť najmä na nasledovné skutočnosti:

- Na základe podkladov Ministerstva financií SR z novembra 2009 bol z dôvodu prebiehajúcej ekonomicko-hospodárskej krízy z príjmov z DPFO (dane z príjmov fyzických osôb) v oblasti mestských a obecných samospráv za obdobie 1.-9. mesiaca 2009 zaznamenaný úbytok 190 miliónov €, čo predstavuje 13,6% z pôvodne avizovaného zámeru. Nie je potrebné zdôrazňovať, že už tento fakt sa celkom prirodzene a zákonite musel prejaviť aj pri návrhu rozpočtovaných príjmov nášho mesta pre hospodársky rok 2010.
- Prebiehajúcu hospodársku krízu si podľa oficiálnych štatistických zdrojov MF SR do tohto obdobia vedenia mestských a obecných samospráv nie veľmi pripúšťajú a spomínané výpadky sa snažia eliminovať najmä neopodstatneným navyšovaním výdavkov a v dôsledku toho i príjmov. Priamo uprostred krízy sú v samosprávach z tohto dôvodu zaznamenávané dokonca značné medziročné nárasty, zvyšuje sa sprievodný deficit a zákonite i vynútená, za normálnych hospodárskych okolností vo väčšine prípadov nepotrebná zadlženosť takto sa správajúcich miest a obcí.
- Podľa dlhodobých prognóz MF SR, najkritickejšie obdobie pre mestské a obecné samosprávy čaká práve v nasledujúcom plánovacom období, teda v roku 2010, kedy sa budú i naďalej znižovať daňové príjmy v celej svojej štruktúre. Predpokladá sa, že index rastu DPFO roku 2010 oproti roku 2009 klesne na hodnotu 91,7 a k najväčšiemu prepadu príjmov – až na úroveň 50% tých súčasných – dôjde najmä pri bilancovaní I. a II. kvartálu 2010.
- Čo sa týka konkrétneho návrhu rozpočtu mesta pre rok 2010, sú mu vyčítané určité rezervy najmä v súvislosti s nezaradením niektorých požiadaviek výborov mestských častí na dobudovanie občianskej vybavenosti. Treba pripomenúť, že najmä vďaka prideleným grantom, transferom, zmluvne viazaným projektom a uzneseniam prijatým počas tohto, ale aj minulého roku nebol priestor na uspokojenie všetkých požadovaných občianskych potrieb taký, aký sme všetci očakávali. Rezervy pre nové potrebné rozpočtované zdroje sa tak získavali iba veľmi ťažko – viac-menej okresávaním výdavkových položiek finančne menej náročných ...

- Verný a úplne správny obraz o finančnej kondícii mesta neposkytuje ani veľmi často interpretovaný a konfrontovaný stav mestských účtov, ktoré sa v podstate každým dňom a každou hodinou mení. Interpretovať môžem stav k 14.12.2009, kedy bol stav mestských účtov vyčíslený finančnou čiastkou 589 354,64 €. Značnú časť z nich však tvorili účelovo viazané finančné prostriedky (dreviný, KO, sociálny fond, eurofondy, šetrenie prenesený výkon štátnej správy, šetrenie originálne kompetencie, zostatok peňažných fondov z minulých rokov, ...) vo výške 495 667,77 €. Po ich odrátení od celkovej sumy mestských účtov, ako i odrátení finančných prostriedkov pripravených v dohľadnej dobe na úhradu (76 000,- € z depozitu miezd) zostal výsledný disponibilný stav mestských účtov k 14.12.2009 na úrovni 17 686,87 € (532 834,65 Sk)
- Čo sa týka možnosti navýšenia existujúcich, pripravovaných, alebo nových úverov (úverové zaťaženie mesta, včítane úveru ŠFRB i úveru prekleňovacieho je k 31.12.2009 vyčíslené finančnou čiastkou 885 506,- €) chcel by som upozorniť najmä na skutočnosť, že splátky istín úverov, sú uhrádzané výlučne prevodom prostriedkov z rezervného fondu (v roku 2009 tvorili splátky istín 448 421,- €, splátky úrokov 22 639,- €). Vzhľadom na skutočnosť, že prírastky do tohto fondu v posledných troch rokoch majú trend zostupný a naopak, úbytky z fondov slúžiace k vytváraniu mimorozpočtových zdrojov trend vzostupný, javí sa ako nevyhnutné vytvárať lepšie podmienky pre riadené vytváranie prebytku hospodárenia ...

Napriek uvedeným postrehom i skutočnosti, že v období zostavovania viacročného rozpočtu na obdobie rokov 2010-2012 neboli známe všetky očakávané vstupy na rok 2010 a tým teda aj viaceré parametre nevyhnutné pre jeho zostavenie,

d o p o r u č u j e m

po prerokovaní a dokonalom zvážení všetkých avizovaných pripomienok a vyskytujúcich sa možných rizík Mestskému zastupiteľstvu v Ilave tento dokument schváliť a následne zobrať na vedomie aj návrh rozpočtu mesta na ďalšie dva roky, teda na roky 2011 a 2012.

Viacročný rozpočet svojou koncepciou plne rešpektuje všetky právne normy a všeobecne platné zásady spojené s prípravou rozpočtu mesta. Všetky požiadavky a nároky naň boli prostredníctvom požiadaviek a pripomienok jednotlivých výborov mestských častí a odborných útvarov mesta riadne vznesené a následne i prehodnotené, či už na poradách poslancov k rozpočtu v dňoch 8.12.2009 a 14.12.2009, na porade vedenia mesta dňa 23.11.2009 alebo na zasadnutí finančnej komisie dňa 7.12.2009. V prípade nových závažných skutočností, vyskytnuvších sa po schválení nového rozpočtu na rok 2010, doporučujem schválený rozpočet upraviť prostredníctvom jednotlivých zákonných rozpočtových opatrení, možných uplatnenia v rozpočte mesta ihneď po nadobudnutí jeho právoplatnosti.

V Ilave, dňa 15.12.2009

Ing. Jozef T I C H Ý
hlavný kontrolór mesta